Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Toetsingskader het JIJ-kader voor nieuwe jeugdhulpaanbieders

Waar de IGJ op let bij het toezicht op de jeugdhulp

Utrecht, september 2026

Inleiding

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) ziet toe op goede en veilige zorg en jeugdhulp. Om transparant te zijn over wat de inspectie toetst, maakt de inspectie toetsingskaders voor onderdelen van de zorg. Een toetsingskader bestaat uit een aantal normen en daarbij behorende toetsingscriteria. Deze zijn gebaseerd op wetten en regels, veldnormen en richtlijnen die beroepsorganisaties van zorgverleners hebben opgesteld. Hier toetst de inspectie op.

Betekenis van de termen volgens de Thesaurus Zorg en Welzijn en artikel 1.1 van de Jeugdwet:

- **Veldnormen:** door het veld opgestelde normen zoals kwaliteitsstandaarden of specifieke beschrijvingen van behandelingen.
- **Bestuurder:** Degene die eindverantwoordelijk is voor de hulpaanbieder. Dit kan bijvoorbeeld ook een gezinshuisouder zijn.
- **Hulpaanbieder:** De (individuele) jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling voor jeugdbescherming en jeugdreclassering.
- **Hulp:** Hulpverlening, begeleiding, behandeling, zorg, ondersteuning, uitvoering (voorlopige) ondertoezichtstelling, uitoefening (voorlopige) voogdij en jeugdreclassering.
- **Hulpverlener:** Een persoon die beroepsmatig hulp verleent of die uitvoering geeft aan een kinderbeschermingsmaatregel en/of jeugdreclassering.
- **Jeugdige:** Een persoon die de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt of die tussen de 18 en de 23 jaar is en jeugdhulp ontvangt en/of een kinderbeschermingsmaatregel en/of jeugdreclassering heeft.
- **Ouder:** De gezaghebbende ouder, pleeg- of adoptieouder, stiefouder of een ander die een jeugdige als behorend tot zijn gezin verzorgt en opvoedt.

Thema's

In dit toetsingskader staat waarop de inspectie toetst bij het toezicht op de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering bij nieuwe jeugdhulpaanbieders. Daarbij kijkt de inspectie naar een aantal onderwerpen ('thema's'). Dit toetsingskader bestaat uit drie thema's:

1. Ontwikkelingsgerichte hulp
2. De kundige hulpverlener
3. Goed bestuur

Per thema zijn een aantal normen, bronnen en toetsingscriteria beschreven die gaan over de kwaliteit en veiligheid van de jeugdhulp. Inspecteurs beoordelen deze thema's tijdens een onderzoek. Bij de selectie van de normen is gekeken naar wat jeugdigen, ouders en betrokken beroepsgroepen belangrijk vinden en wat wet- en regelgeving en de meest voorkomende veldnormen voorschrijven. In specifieke situaties kunnen ook andere dan de in dit toetsingskader genoemde veldnormen van toepassing zijn. Voor nieuwe jeugdhulpaanbieders zijn een aantal normen geselecteerd uit het JIJ-kader die de basis vormen voor het toezicht. De inspecteur kan daarnaast (extra) aandacht geven aan andere relevante onderwerpen.

Gebruik en ontwikkeling van toetsingskader

De inspectie gebruikt dit toetsingskader vanaf januari 2025. Zowel veldnormen als wetten en regels zijn voortdurend in ontwikkeling. Daarom past de IGJ dit toetsingskader aan bij relevante wijzigingen. In maart 2026 is het aangepast vanwege de Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg en in september 2026 zijn de bronnen geactualiseerd. Met het openbaar maken van dit toetsingskader wil de inspectie bijdragen aan:

- Transparantie over de werkwijze en het toetsen;
- Agenderen van normen die jeugdigen, ouders en betrokken beroepsgroepen belangrijk vinden;
- Stimuleren van jeugdhulp-/zorgorganisaties en professionals om (samen) te werken aan de goede en veilige zorg en jeugdhulp.

1. Thema Ontwikkelingsgerichte hulp

De hulp aan jeugdigen moet eraan bijdragen dat de jeugdige zich zo goed mogelijk kan ontwikkelen. Daarvoor is de hulpaanbieder verantwoordelijk. De wensen, behoeften en mogelijkheden van de jeugdige en diens ouders zijn daarom het startpunt voor de hulp die gegeven wordt. Daarnaast hebben de jeugdige en diens ouders de regie over de hulp. Als dit niet in het belang van de jeugdige is, maken hulpverleners goede afwegingen hierover en blijven zij de regie van de jeugdige en diens ouders stimuleren. De hulpverlener heeft een begripvolle en respectvolle relatie met de jeugdige en diens ouders en luistert goed naar hen. Om te zorgen dat de jeugdige zich blijvend goed ontwikkelt, betrekt de hulpverlener familie, vrienden en andere belangrijke personen van de jeugdige. Dit netwerk ondersteunt de jeugdige waar mogelijk. De hulp vindt dan ook in een zo thuis mogelijke en fysiek veilige omgeving plaats.

Normen	Bronnen	Waar kijkt de inspectie naar?
1.2 Jeugdigen en ouders hebben regie over hun leven en welbevinden.	• Jeugdwet artikel 4.1.1, 4.1.3 lid 2, 6.2.1 - 6.7.4, 7.3.2 - 7.3.5 • Besluit Jeugdwet artikel 6.1.1 - 6.3.2 • Wkkgz artikel 2 lid 2 • Wlz 8.1.1 lid 1 • Kwaliteitskader Jeugd versie 2.1 (2016) • Landelijk kwaliteitsstatuut ggz (2020) • Richtlijn Samen beslissen over hulp (2022) • Veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen (2021) • Kwaliteitskompas Gehandicaptenzorg 2023-2028 • Handreiking Omgaan met dilemma's rond vrijheidsbeperking in open jeugdhulp met verblijf (2024) • Richtlijn Jeugdhulp met verblijf (2025) Bij onvrijwillige zorg (Wzd): Toetsingskader Onvrijwillige zorg (2024) Bij verplichte zorg (Wvggz): Toetsingskader Verplichte zorg (2022)	De jeugdige en ouders bepalen, zolang het in het belang van de jeugdige is, samen met de hulpverlener de hulpvraag, de doelen en de vorm van de geboden hulp. De hulpverlener legt uit wat de verschillende mogelijkheden zijn en legt afspraken over wie wat doet vast. Maatregelen die de vrijheid van de jeugdige beperken, zetten de hulpverleners uitsluitend in op basis van een wettelijke grondslag. Zij hanteren altijd het ‘nee, tenzij’-principe. De hulpaanbieder volgt de wettelijke eisen, randvoorwaarden, rechtswaarborgen en richtlijnen die bij de betreffende wetgeving van toepassing zijn. De jeugdige en ouders weten hoe en waarom de hulpverlener vrijheidsbeperkende maatregelen toepast. De hulpverlener legt dit vast in het cliëntdossier. Ook bij de inzet van deze maatregelen blijven de hulpverleners de eigen regie van de jeugdige en ouders stimuleren.

Normen	Bronnen	Waar kijkt de inspectie naar?
1.5 De hulp aan jeugdigen en ouders draagt bij aan een gezonde ontwikkeling in een fysiek veilige en zo thuis mogelijke omgeving.	• Jeugdwet artikel 4.1.1, 6.2.5 lid 1 en 2 • Regeling Jeugdwet paragraaf 5a • Wkkgz artikel 2 lid 2 • Kwaliteitskader Jeugd versie 2.1 (2016) • Kwaliteitsciriteria Gezinshuizen (2019) • Leidraad Veilige zorgrelatie (2019) • Richtlijn Seksuele ontwikkeling (2020) • Richtlijn Samen beslissen over hulp (2022) • Richtlijn Uithuisplaatsing en terugplaatsing (2023) • Kwaliteitskompas Gehandicaptenzorg 2023-2028 • Handreiking zak- en kleedgeld (2023) • Handreiking Omgaan met dilemma's rond vrijheidsbeperking in open jeugdhulp met verblijf (2024) • Richtlijn Jeugdhulp met verblijf (2025) • Kwaliteitskompas Kleinschaligheid in de jeugdhulp 2025-2030 (2026) Voor medicatieveiligheid: Toetsingskader Medicatieveiligheid in de maatschappelijke zorg (2023)	De hulp is gericht op een gezonde ontwikkeling. Er is aandacht voor de lichamelijke, mentale, seksuele en sociale gezondheid. Hulpverleners moedigen de jeugdige aan om zich te ontplooien, positieve ervaringen op te doen en talenten/interesses te ontwikkelen. De jeugdige neemt deel aan onderwijs of werkt hier naartoe. De jeugdige groeit op in een fysiek veilige omgeving. Medicatie wordt veilig gebruikt en beheerd. Bij voorkeur groeit de jeugdige op in de eigen thuissituatie. Indien de jeugdige bij de hulpaanbieder verblijft, is dit zoveel mogelijk in de eigen regio en in een zo thuis mogelijke omgeving. Daarnaast is een positief en pedagogisch leefklimaat en (groeps)cultuur nodig, die aansluit bij de individuele behoeften van de jeugdige.

2. Thema De kundige hulpverlener

De hulpaanbieder is verantwoordelijk voor het professioneel handelen van de hulpverleners. Een kundige hulpverlener is onder andere in staat om zelfstandig te handelen maar werkt ook samen met betrokkenen en andere disciplines om goede hulp te bieden. De hulpverlener reflecteert daarnaast op zichzelf en zijn collega's en past zijn handelen daarop aan. Verder werkt de hulpverlener met de jeugdige, ouders en anderen planmatig aan ontwikkelingsgerichte doelen. Zo is voor iedereen duidelijk waar de hulp op gericht is en of deze doeltreffend is. Daarbij is de hulpverlener in staat om de veiligheid van de jeugdige te borgen en indien nodig in te grijpen om onveiligheid weg te nemen of te verminderen.

Normen	Bronnen	Waar kijkt de inspectie naar?
2.1 Hulpverleners maken professionele afwegingen over de veiligheid van jeugdigen.	• Jeugdwet artikel 4.1.1, 4.1.7 • Wkkgz artikel 2 • Besluit verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling artikel 2 • Handreiking ondersteuningsplannen VGN (2013) • Kwaliteitskader Jeugd versie 2.1 (2016) • Handreiking Veiligheid en risico's inschatten: wat helpt? (2017) • Model kwaliteitsstatuut ggz (2020) • Richtlijn Kindermishandeling (2020) • Richtlijn Seksuele ontwikkeling (2020) • Richtlijn Stemmingsproblemen (2021) • Richtlijn Samen beslissen over hulp (2022) • Kwaliteitskompas Gehandicaptenzorg 2023-2028 • Richtlijn Jeugdhulp met verblijf (2025)	Hulpverleners brengen veiligheidsrisico's van de jeugdige, ouders en het netwerk breed in kaart, waaronder op het gebied van de sociaal-emotionele, lichamelijke en seksuele ontwikkeling en het psychisch welzijn. De hulpverlener maakt systematische afwegingen over de veiligheid van de jeugdigen in relatie tot hun ontwikkeling. Deze afwegingen komen waar nodig in een multidisciplinair overleg tot stand en legt de hulpverlener navolgbaar vast in het dossier. Hulpverleners handelen bij onveilige situaties door de risico's op onveiligheid te verminderen, weg te nemen of de jeugdige en ouders de vaardigheden te leren met deze risico's om te gaan. Indien nodig betrekken zij hier andere expertise bij. Hulpverleners zijn alert op signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling en volgen in geval van signalen de stappen van de meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling.
2.2 Hulpverleners bieden passende hulp aan de jeugdigen en ouders, conform geldende professionele richtlijnen.	• Jeugdwet artikel 4.1.1 • Besluit Jeugdwet artikel 5.1.1 • Wkkgz artikel 2 • Kwaliteitskader Jeugd versie 2.1 (2016) • Model kwaliteitsstatuut ggz (2020) • Richtlijn Samen beslissen over hulp (2022) • Kwaliteitskompas Gehandicaptenzorg 2023-2028 • Richtlijn Jeugdhulp met verblijf (2025)	Hulpverleners sluiten in de hulp aan bij de problematiek, ontwikkelingsbehoeften en mogelijkheden van de jeugdige en ouders, zodat de hulp zo effectief mogelijk is. Daarnaast is de hulp ook gericht op het voorkomen van problemen. De hulpverleners weten welke hulp onder welke omstandigheden wel en niet werkt, bijvoorbeeld door de inzet van erkende interventies. Dit baseren zij op

Normen	Bronnen	Waar kijkt de inspectie naar?
	• Kwaliteitskompas Kleinschaligheid in de jeugdhulp 2025-2030 (2026)	geldende professionele richtlijnen en actuele kennis van de kenmerken en problematiek van de doelgroep. Daarnaast zorgt de hulpaanbieder ervoor dat de hulp tijdig start. Ook is continuïteit van hulp belangrijk, bijvoorbeeld bij overgangen van de hulp of als de jeugdige 18 jaar wordt. Ten slotte zetten hulpverleners, waar nodig, nazorg in.

3. Thema Goed bestuur

Goed bestuur is een voorwaarde voor goede hulp. De hulpaanbieder is eindverantwoordelijk voor de geboden hulp. Het is belangrijk dat de samenleving erop kan vertrouwen dat de organisatie die jeugdhulp biedt op verantwoorde wijze wordt bestuurd en het belang van de jeugdige voorop stelt. Dit betekent dat er een goede balans moet zijn tussen een gezonde bedrijfsvoering en het leveren van kwalitatief goede en veilige hulp. De hulpaanbieder is verantwoordelijk voor het inzetten van voldoende deskundige en vakbekwame hulpverleners. Daarnaast is de hulpaanbieder een lerende organisatie, die continu zoekt naar verbetering van de hulp aan de jeugdige en ouders. De hulpaanbieder luistert daarom onder andere naar de mening van de jeugdige en ouders en benut deze in de organisatie.

Normen	Bronnen	Waar kijkt de inspectie naar?
3.2 De bestuurder zorgt dat er voldoende deskundige hulpverleners beschikbaar zijn, afgestemd op wat de jeugdigen nodig hebben.	• Jeugdwet artikel 4.1.1, 4.1.6 • Besluit Jeugdwet artikel 5.1.1 • Wkkgz artikel 2, 3 en 4 • Kwaliteitskader Jeugd versie 2.1 (2016) • Factsheet Gezamenlijk inzetten van geregistreerde en niet-geregistreerde professionals (2017) • Leidraad Veilige zorgrelatie (2019) • Kwaliteitscriteria Gezinshuizen (2019) • Model kwaliteitsstatuut ggz (2020) • Kader Goed Bestuur (2022) • Kwaliteitskompas Gehandicaptenzorg 2023-2028 • Functieboek CAO Jeugdzorg 2024-2025	De hulpaanbieder voldoet aan de norm verantwoorde werktoedeling. De hulpaanbieder zorgt voor voldoende capaciteit van deskundige en vakbekwame hulpverleners met een relevante opleiding en/of scholing, afgestemd op de jeugdige. Hulpverleners houden hun kennis en vaardigheden vervolgens actueel. De hulpaanbieder gaat voor indiensttreding na of de medewerkers geschikt en competent zijn. Daarnaast gaat hij voor indiensttreding en tijdens het dienstverband na of het verleden van medewerkers niet in de weg staat voor het uitvoeren van hun taken. De hulpaanbieder voldoet aan de wettelijke eisen die gaan over de Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG).
3.3 De bestuurder verbetert continu zijn prestaties en de resultaten van de hulp.	• Jeugdwet artikel 4.1.1, 4.1.4, 4.4.1 • Besluit Jeugdwet artikel 4.0.a2 – 4.0.a5 • Wkkgz artikel 2 en 7 • Wtza artikel 3 • Leidraad Veilige zorgrelatie (2019) • Kader Goed Bestuur (2022) • Governancecode Zorg (2022) • Kwaliteitskompas Gehandicaptenzorg 2023-2028 • Richtlijn Jeugdhulp met verblijf (2025)	De hulpaanbieder heeft een voldoende en actueel beeld van wat wel en wat niet goed gaat in de organisatie en in de dagelijkse hulp aan de jeugdige en ouders. De hulpaanbieder hanteert hierbij een PDCA-cyclus om te komen tot merkbare verbetering voor de jeugdige en ouders. De hulpaanbieder zorgt ervoor dat incidenten intern worden gemeld, geanalyseerd en tot verbetering leiden. Daarnaast organiseert de hulpaanbieder in- en tegenspraak. Zo zorgt de hulpaanbieder dat op verantwoorde wijze het intern toezicht georganiseerd is, door bijvoorbeeld een raad van toezicht en/of het (laten) uitvoeren van audits. Ook benut de hulpaanbieder de inspraak van de medewerkers.

Normen	Bronnen	Waar kijkt de inspectie naar?
		De bestuurder motiveert zijn (voorgenomen) besluiten en deelt deze tijdig, zodat de inspraak/belangenbehartiging hierop van invloed kan zijn. De prestaties van de bestuurder en de resultaten van de hulp zijn onderwerp van gesprek met de medezeggenschapsorganen en interne toezichthouder. De bestuurder (en de interne toezichthouder) draagt ook zorg voor zijn eigen ontwikkeling.
3.4 De bestuurder biedt jeugdigen en hun ouders de mogelijkheid voor hun belangen op te komen en benut dit in de organisatie.	• Jeugdwet artikel 1a.2, 4.1.1, 4.1.9, 4.2.1 - 4.2.5, 6.3.1.4 lid 3, 6.3.2.4 lid 2, 6.5, 6.6 • Besluit Jeugdwet artikel 4.1.1 – 4.1.5, 6.3 • Wkkgz artikel 13 – 21 • Wmcz 2018 artikel 2 – 9 • Richtlijn Jeugdhulp met verblijf (2025)	De hulpaanbieder vraagt actief naar de mening van de jeugdige en ouders over de hulpverlening en de organisatie. De hulpaanbieder stelt daarom een medezeggenschapsorgaan op voor cliënten of creëert een andere vorm van interactieve samenspraak. De jeugdige en ouders hebben laagdrempelige toegang tot een onafhankelijke vertrouwenspersoon. De hulpaanbieder informeert hen hierover en faciliteert dit. De hulpaanbieder heeft een klachtenregeling die voorziet in een laagdrempelige, goede en tijdige afhandeling van klachten, conform de Jeugdwet en indien van toepassing Wkkgz. De hulpaanbieder neemt de mening en formele en informele klachten van de jeugdige en ouders serieus en benut deze voor het verbeteren van de hulp.

www.igj.nl

Duidelijk. Onafhankelijk. Eerlijk.